

Gabriel. d. lib. 6. commun. opin. titulo, quod cuiusque universitatis nomine, conclus. 2. n. 2. & in hoc casu procedunt Doctorum assertiones à nobis personæ supra, in quinto fundamento affirmativæ partis, quæ hic maximè conducunt.

17 Nam concors Doctorum opinio est, quòd sciens actura, sibi damnosum, vel utilem, si tacet; videtur, approbare; ut in l. 1. §. scientiam, ff. de tributaria in rem actione, ibi: Sed ut ego puto, non voluntatem, sed patientiam; & ibi: Si igitur scit, & non protestatur, & non contradicit, tenebitur, Glof. in l. fidejussor, §. pater, ff. de pignoris; ubi Bart. num. 13. Rota Genuensis decisione 14. num. 83. Menochius cons. 120. num. 10. etiam si agatur de re maximi ponderis, & præjudicij, ut in l. 2. §. 1. ff. ad municipalem, l. si servus communis, ff. de donationibus inter: cap. servus sciente, distinctione 20. Alexand. consil. 130. n. 16. lib. 4. Decius cons. 427. num. 5. Nevizanis consil. 19. num. 10. quinimo in actibus pascendi, & lignandi, ita tradit Socinus Junior consil. 135. Non obstant bis, numer. 15. versicul. Secundo responderetur; volum. 2. ubi ponit exemplum in laboratoribus, mediariis, aut colonis, data scientia, & taciturnitate dominorum: & probat præsumi mandatum præcessisse, juxta legem, si remunerandi, §. si pascus, ff. mandati, & notat Glof. & cum ea Bart. & alij in l. 1. ff. de negotiis gestis, accuratissimè in proposito Craveta omnino videndus, de antiquitate temporum; 4. parte, §. materia ista, num. 86. ibi: Sed posset aliquis dubitare circa textum in dict. l. si quisquam, an illa possessio, seu quasi, quæ sita ex prohibitione aliorum ne piscarentur in certa parte fluminis, proficit contra omnes, etiam non prohibitos: an verò contra prohibitos tantum? Ego puto, quòd si talis prohibitio deveniat ad notitiam totius populi, aut majoris ejus partis, & nullus contradixerit, quòd acquiratur ius contra omnes; aliàs contra prohibitos tantum: & cetera, & paulò inferius, ibi: Sed putò sufficere prohibitionem esse factam aliquibus, dummodo venerit ad notitiam plurimorum, aut majoris partis cum patientia subsequuta; sicut dicitur in consuetudine, quæ inducitur ex duobus actibus tantum, contra totum populum, quando illi actus devenerint ad notitiam totius populi,

aut majoris ejus partis: deinde populus acquieverit per longum tempus, &c. Et ex hoc provenit, quòd nulla communitas ex facto particularium punitur, nisi ex ejus consilio, mandato vel deliberatione, aut scientia cum patientia, & tolerantia ipsius communitatis, particulares deliquerint, ut tradit Decisio Pedemontana 39. & decisio 88. apud Cacheranum Ofsalum, Azvedo in Curia Pisana, lib. 4. c. 3. per totum, latissimè Farinacius in praxi, 1. part. quest. 24. ex numer. 124. & nos etiam fortassis dicemus in cap. de damno, & ejus satisfactione, Rolandus à Valle cons. 6. numer. 41. versic. ulterius, Hieronymus de Monte ubi supra, num. 13. Mascard. qui alios refert d. concl. 1190. num. 13.

Et licet scientia regulariter non præsumatur, ut in l. veritas, ff. de probationibus, tamen conjecturis, & indicijis inducitur, & probatur, ut docet Craveta cons. 193. num. 6. Cavalcanus decis. 36. n. 27. Menochius de arbitrar. jud. casu 89. num. 17. Covarr. in c. filius noster, n. 1. de testamentis.

In proposito tamen, ex qualitate 19 actus particularium, resultat scientia universitatis; veluti si non sit momentaneus, sed successivus, vel reiterabilis, ut actus pascendi, aquandi, lignandi, aut colligendi fructus: quia talis actus semper præsumitur notus universitati; Anchar. consil. 158. num. 12. vers. Ad hoc dico, ubi ait, quòd si commissum fuerit delictum aliquod successivum, continuatum per particulare alicujus loci, & communitas non contradicat, ex tali taciturnitate puniri potest universitas, tanquam ab ea factum sit delictum: habetur enim talis taciturnitas pro ratihabitione, quando talis actus est successivus, & non momentaneus: nec requiritur hoc casu, quòd præcesserit legitima congregatio in concilio. Sono campana, sequitur Anania in cap. dilectus, in 2. num. 12. de simonia, Felinus in c. cum omnes, num. 30. de constitutionibus.

Rursus probatur etiam, quando 20 emolumentum est considerabile, vel damnum grave; ut in simili arguit Craveta cons. 168. num. 5. & consil. 168. in fine, Guido Papæ, quest. 127. Vel quando datur scientia in aliquibus Officialibus, Decurionibus, vel Deputatis: quia iste est modus accom-

modatissimus, & naturalis probandi scientiam universitatis; ut docet Natta cons. 522. numer. 9. & 15. Anguisola consil. 59. num. 11. & 12. latè Farinacius decis. Rota 507. 1. parte novissimarum (ubi an scientia Officialium, arguat scientiam Domini loci, vel Universitatis, in lite, & controversia super pascuo: differit.) Vel quando plures sunt actus, & geminati, Natta ubi proximè, num. 9. & conducit, quòd notat Joan. Garcia de expensis, & meliorationibus, cap. 9. num. 50. ubi Judicis arbitrio relinqui, quot actus hanc scientiam, vel consensum populi inducant, affirmat: Vel etiam si publicè, & palam tales particularium actus fierent; Thesaurus decis. 16. num. 16. vel si esset publica vox, & fama, ut tradit Parisius cons. 91. numer. 47. Craveta cons. 193. numer. 6. Item, si accedat temporis diuturnitas, Baldus in l. si filius, C. de petitione hereditatis, Parisius cons. 85. num. 13. lib. 4. Craveta consil. 640. num. 10. lib. 4. & alios modos probandi, & convincendi hanc scientiam colligere poteris ex his, quæ tradit in proposito Casanate dict. consil. 39. ex numer. 30. ubi notat quòd per testes singulares verificatur, ex Bellamera decision. 746. Afflictis decision. 253. numero octavo, & de ista scientia videndus est Joann. Garcia de nobilitate, gloss. 4. ex numer. 19. & gloss. 17. numer. 42. Mascardus conclusion. 1294.

22 Unde, cum ex facto particularium concilium, seu universitas, prægravari non valeat, nec singulorum vicinorum actio, universitati in dubio tribui debeat regulariter; nisi probato mandato, vel scientia; ex hoc (ni fallor) in Curia nostra fluxisse existimo ordinarium, & frequens decretum apud nobilitatis Judices, quòd si aliqui vicini, vel Officiales, vulgò (empadradores) alicui, qui se pro nobili gerit, pignus extorquent, & fortè suspicio instat, quòd prædicta pignoratio ex particulari odio, seu inimicitia Officialis pignorantis, facta fuerit; hoc casu per dictos Judices expeditur Regium mandatum directum Concilio, vel Communitati, ut ratificet tale pignus, vel respondeat, quid de eo, ex qualitate, ac conditione pignorati sentiat, vel an concilij mandato, vel permissu pignus

fiat: ne aliàs, hoc deficiente, ob factum vicini particularis, Concilium sequi litem compelleretur, & expensis ejus, prosecutioni maneret obnoxium.

CAPUT XXI.

De interruptione juris pascendi.

SUMMARIVM.

- 1 Interruptio juris pascendi dupliciter potest causari.
- 2 Interruptio naturalis, quæ sit? & ejus exempla traduntur.
- 3 Interruptio civilis quæ dicatur? & ejus traditur duplex differentia.
- 4 Interruptio judicialis quæ sit, & quæ extrajudicialis? Cujus exempla proponuntur, n. 5.
- 6 Jus pascendi quando interrumpatur naturaliter.
- 7 Simplex turbatio possessionis non operatur interruptionem juris pascendi.
- 8 Interruptio causatur ex titulo vitioso, vel mala fide.
- 9 Interruptio naturalis, ut causetur, necessarium est, quòd impeditus, vel turbatus, contradictioni acquiescat, & non reclamet.
- 10 Interruptio naturalis non causatur ex actu omnino violento, & de facto: quando turbatus ex eo, quòd durat violentia, aut metus, querelam ponere, seu reclamare perborrescit.
- 11 Interruptio non causatur, quando turbatus incontinenti recuperat possessionem, vel ad eam redit.
- 12 Interruptio civilis in jure pascendi, querelam in judicio deductam exposcit.
- 13 Interruptio prescriptionem non impedit, quando turbatus in possessione, vel querelatus adhuc continuavit possessionem, vel in ejus favorem (lite mota) fuit lata sententia.
- 14 Interruptio in jure pascendi, an ex acclamatione, denunciatione, vel querela extrajudiciali, producatur & formetur? & n. 15. & n. 16. ubi referuntur fundamenta negativæ partis.
- 17 Referuntur in proposita interruptionis questione, fundamenta assertivæ opinionis.
- 18 Quilibet contradictio sufficit, sive re, sive verbis ad declarandum animum.
- 19 Adducitur, & ponderatur circa inter-

- ruptione, text. in cap. cum Ecclesia. Sutrina, de causa possess. & propriet. & intelligitur in proposito, num. 23.
- 20 Interruptio causatur ex contradictionibus, seu acclamationibus extrajudicialibus; ex aliquorum Doctorum sententia, qui referuntur; & n. 21.
- 22 Iuri pascendi assentire, & aquiescere videtur, qui cum possit nec pignorationem facit, nec querelam in iudicium deducit.
- 24 Interrumpi prescriptionem, vel dormire, satis diversum est apud Doctores, & quid in utroque casu.
- 25 Acclamatio, vel querela extrajudicialis, hominum miserabilium, & pauperum, in homines divites, & opulentos, cum quibus congregari, & litigare formidant; juris pascendi prescriptionem interrumpit.
- 26 Interruptio utrum in prescriptione memoriali dari possit; & n. 27.
- 28 Interruptio considerabilis est tantum quando prescriptio est in fieri, non vero quando perfecta; & n. 29.
- 30 Prescriptio semel completa non destruitur, nisi per tantum tempus contrarij usus, per quod fuit acquisita, & causata.
- 31 Interruptio ex unico contradictionis actu causatur.
- 32 Interruptio quomodo testibus probetur.
- 33 Interruptio non causatur ex actu nullo.

Duplici modo cujuslibet prescriptionis, sive juris quaerendi causatur interruptio, vel naturaliter, vel civiliter.

2 Naturalis interruptio illa dicitur, quando deficit quid ex requisitis ad prescriptionem necessariis; si absit, nempe per aliquod temporis intervalum, possessio, bona fides, vel titulus; cujus rei exempla subministrat Gloss. verbo, interrupta, in cap. placuit, in secundo, §. haec, de prescriptionibus, & de hac loquitur textus in l. naturaliter, & in l. si is qui pro emptore, ff. de usucapion. Balbus de prescription. 3. parte, sexta part. in principio, Ferretus in l. 3. num. 44. ff. de usucapionibus, Covarruvias in regula, possessor, 2. part. §. 12. in principio, Pechius in regula, sine possessione, a num. 5. de regulis juris in 6. & haec vocatur vera, & propria Interruptio, utpote cum possessioni sit, & inimica, & per eam trunca fiat, & cesset.

Civilis vero formatur ex aliquo actu supervenienti, qui legis ministerio eam producat; ut docent Doctores supra relati; & versatur in duplici differentia: nam altera est extrajudicialis; altera vero, in iudicij actibus vertitur, Gloss. verbo, interrupta, in dict. cap. placuit, & in l. cum notissimi, §. imo, C. de prescriptione 30. & ibi Salicetus.

Iudicialis est illa, quae fit per actum iudicalem, veluti per citationem, ut in d. l. cum notissimi, & in l. sicut, in principio, C. de prescriptione 30. & in d. §. haec, de prescript. & in l. 29. tit. 29. part. 3. & ibi Gregor. in glo. in verbo, emplaçar; vel per litis contestationem, ut in l. mota litis, C. de rei vindicatione, l. 2. C. de prescriptione longi temporis, l. nemo, C. de acquirend. possessione, l. alienam, ff. de usucap. pro emptore. Vel per sententiam, l. 2. §. fin. ff. eodem tit.

Extrajudicialis vero interruptionis exemplum erit, quando possidens per acclamationem alicujus inquietatur, aut aliquod pignus ab eo extortum fuit, quod tamen in iudicium deductum non fuit; ut in d. l. alienam arcam, ubi Gloss. & Communis; Gloss. verbo, non possunt, in cap. magnum crimen. 23.9.4. vel quando querela in iudicium fuit deducta, & lis agitata, & ex aliquo casu instantia fuit nulla declarata: quia tunc remanet in terminis extrajudicialis interruptionis; ut tradit Baldus in cap. 1. n. 4. de milite vasallo, nu. 4. in usibus feudorum, Rebuff. 3. tom. ad cons. titul. Gallia, titul. de citationibus, in praefatione, n. 131. Cabalinus milleloquio, consil. 841. n. 1. in fine, Simon de Præcis de interpretatione ultimarum voluntatum, lib. 5. interpretatione 2. dubit. 2. num. 193. Montero de la Cueva decis. 21. n. 24.

His sic breviter circa interruptionem praelibatis; In proposito secure tenendum est, quod prescriptio juris pascendi naturaliter interrumpitur quoties pascuo utens possidere prohibetur, vel quia animalia, & armenta ejus, a loco pascui eijciuntur, vel ingressus eis, & aditus arceatur per vim, (quam vulgo vocamus expulsivam) d. l. naturaliter, ibi: Naturaliter interrumpitur possessio, cum quis de possessione vi deicitur, Gloss. in l. si quis 10. in principio, verbo, ac si possidere, ff. de

de acquirenda possessione, Balbus de prescript. 3. parte, 6. princip. quest. 1. n. 4. & 5. Per simplicem enim turbationem, non dari hujus interruptionis effectus, affirmat Gratianus lib. 1. discept. Forensium, cap. 80. num. 35. ea ductus ratione, quod turbato in sua possessione, liceat turbantem pro tollendo impedimento molestia afficere, ex Aimone conf. 4. num. 7. Paulo de Castro conf. 395. In causa quae vertitur, num. 2. volumine 2. Menochius de retinenda possessione, remedio 3. questio. 34. num. 252. Unde ait non esse æquum, quod interrumpatur prescriptio, per contradictionem extrajudicalem unius, vel alterius pignorationis, si turbatus redit ad eandem causam possessionis, non patiendi se ab ea expelli; & allegat Rodericum Suarez, allegatione 16. in fin. n. 5. quod quomodo procedat inferius magis dilucide explicabimus.

8 Præterea, si prescriptio juris pascendi intendatur ex tempore ordinario, cum titulo (quod in alio cap. superius adnotavimus,) iste vitiosus, vel reprobatus sit, utique prescriptio cessabit, cum ex eo etiam resultet mala fides, ut observat Paulus de Castro conf. 423. Ex puncto transmissio, num. 2. versi. in contrarium, volum. 2. Ancharanus conf. 82. numer. 7. versi. non obstat prescriptio; Innocentius per text. ibi, in cap. dudum, de decimis, & quodlibet utriusque requisiti, vel tituli, ubi exigitur vel mala fidei, interruptionem producit, ut nuper diximus.

9 Hæc autem interruptio naturalis non semper ex prohibitione possessionis pascui, & animalium expulsione causatur; sed tunc demum, quando tali casu impeditur possidere, acquirit, & non reclamavit, ut tradunt Jacobinus, Decius, & alij, quos sequitur Menoch. de arbitrar. casu 160. num. 11. Rolandus conf. 22. numer. 32. lib. 2. Nec etiam dicitur interrupta prescriptio per actum omnino violentum, & de facto; ut tradit Natta conf. 206. num. 11. & conf. 107. numer. 2. Quod utique persuasum habeo, quando prohibiti, durante violentia, vel metu, vel propter nimiam prohibentis potestatem, querelare perhorrescunt, Boëtius decis. 125. numer. 5. alias enim regulariter quando

ille, contra quem prescribitur, impedit prescribentem quolibet modo uti, interrumpit prescriptionem; l. sequitur, §. viam, ff. de usucap. Abb. & Antonius de Butrio in cap. illud, de prescript. Natta conf. 636. num. 108. & facit text. in l. 2. C. de servitutibus, ibi: Quod si ante id spatium eius usus tibi interdictus est Et ex oblatione pignoris, vel solutione pœnæ voluntaria, quod fiat interruptio, nullus ambigit; Ferrara in forma resp. rei conventi, in verbo, prescriptio, n. 26. per text. in dict. l. cum notissimi, §. imo, & §. illud, Colerius in cap. illud, num. 20. de prescript. Gratianus dict. libr. 1. disceptat. Forensi cap. 80. n. 38. Et an quando quis vi expulsus fuit a pascuo, & in contenti possessionem recuperavit, ex hoc interrumpatur prescriptio? notum fecit Ulpianus, & singulariter pranotavit in l. qui possessionem 10. ff. de vi, & vi armata, ibi: Qui possessionem sibi ereptam in ipso congressu recuperat, in pristina causam reverti potius, quam vi possidere intelligendus est. Ideoque si te vi deiecero, illico tu me, deinde ego te. Unde vi interdictum, tibi utile erit, tradunt Doctores in l. si quis ad se fundum, C. ad legem Iuliam, de vi.

Civiliter vero interrumpitur juris pascendi prescriptio per querelam in iudicium deductam, etiam per solam citationem; præsertim quando prescriptio non favet titulus, ut pluribus relatis, observat Padilla, in l. 2. num. 77. C. de servit. & aqua, & de jure nostro Regio; est text. in dict. l. 29. partita, ubi Gloss. verbo, emplaçar, & in l. 7. titul. 11. lib. 2. fori, & ibi Montalvus; & ita etiam debet intelligi lex 7. titul. 15. lib. 4. nove recopilationis.

13 Quod si querela interposita, lis agitata fuerit, & ea sprete, prescribens possessionem continuaverit, data in unius favorem sententia, poterit tempus ante prohibitionem, vel querelam transactum, cum tempore postea subsecuto, conjungere, & legitimam perficere prescriptionem; nec hoc casu, ex dicta querela, civilis producet interruptio; ut optimè advertit Felin. in c. illud, num. 17. de prescript. Socin. conf. 47. num. fin. lib. 3. Balbus de prescriptio. 3. part. 6. principalis, quest. 4. num. 37. Covarruv. in dict. regul. possessor, dict. §. 12. num. 4. ubi allegat textum in l. evidenter, ff. de excep.